

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 582/2023-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Babjak s. r. o., Zvonárska 8, Košice, proti opatreniu Krajskej prokuratúry v Košiciach č. k. 1KPt/647/22/8800-14 z 13. septembra 2022 v spojení s uznesením Okresnej prokuratúry Košice I č. k. 3Pv/434/18/8802-61 zo 6. júna 2023 a postupu, ktorý im predchádzal, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 16. novembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a v záhlaví označeným uznesením okresnej prokuratúry, ako aj postupom a označeným opatrením (upovedomením) krajskej prokuratúry. Ďalej požaduje, aby boli uznesenie okresnej prokuratúry a opatrenie krajskej prokuratúry zrušené a vec bola vrátená krajskej prokuratúre, prípadne okresnej prokuratúre na ďalšie konanie. Domáha sa napokon náhrady trov konania spoločne a nerozdielne od okresnej prokuratúry a krajskej prokuratúry.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených listinných dôkazov vyplýva nasledujúci skutkový stav veci:

3. Sťažovateľ podal 18. septembra 2018 trestné oznámenie v pozícii poškodeného pre podozrenie zo spáchania trestného činu podvodného úpadku podľa § 227 ods. 1 a 2 Trestného zákona, zavineného úpadku podľa § 228 ods. 1 Trestného zákona, poškodzovania veriteľa podľa § 239 ods. 1 a 3 a zvýhodňovanie veriteľa podľa § 240 ods. 1 a 2 Trestného zákona z dôvodu, že konaním opísaným v trestnom oznámení spoločnosť [REDAKOVANÉ] mohla účelovým postupom navýšiť rozsah záväzkov a rozšíriť okruh veriteľov so splatnými pohľadávkami voči spoločnosti [REDAKOVANÉ] a následne účelovo podať návrh na vyhlásenie konkurzu s na to nadväzujúcim presunom aktivít na novú spoločnosť [REDAKOVANÉ] s totožným sídlom spoločnosti, ktorá podľa

predložených dôkazov pokračuje v podnikateľskej činnosti spoločnosti [REDAKOVANÉ]. Súčasne spoločnosť [REDAKOVANÉ] uspokojovala neskôr splatné pohľadávky v prevažnej miere spriaznených veriteľov bez akejkoľvek (hoci aj pomernej) úhrady sťažovateľovej pohľadávky vo výške viac ako 235 000 eur, ako aj ostatných veriteľov.

4. Uznesením Okresného riaditeľstva Policajného zboru Košice (ďalej len „okresné riaditeľstvo“) sp. zn. ORP-80/4-VYS-KE-2023 zo 14. apríla 2023 bolo zastavené trestné stíhanie vo veci prečinu zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 ods. 1 Trestného zákona, pretože skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci.

5. Sťažovateľ podal proti uzneseniu sťažnosť, ktorú prokurátorka okresnej prokuratúry napadnutým uznesením zamietla, pretože ju považovala za nedôvodnú. Sťažovateľ ďalej podal v zmysle príkazu generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) z 28. novembra 2019 publikovaného v Zbierke služobných predpisov pod č. 11/2019 žiadosť o preskúmanie zákonnosti napadnutého uznesenia v prípravnom konaní.

6. Krajská prokuratúra v upovedomení uviedla, že sa so závermi sťažovateľa nestotožnila a jeho žiadosť týkajúcu sa preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutí orgánov činných v trestnom konaní v danej trestnej veci považovala za vybavenú.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Podľa tvrdenia sťažovateľa jeho označené práva podľa ústavy a dohovoru porušila okresná prokuratúra, ako aj krajská prokuratúra, pretože z jej upovedomenia, resp. opatrenia, ako sťažovateľ uvádza, nie je zrejmé, akými úvahami sa prokurátor krajskej prokuratúry ako orgán verejnej moci riadil, jeho závery sú arbitrárne, svojvoľné a nepreskúmateľné. Obdobne z neho nevyplýva žiadne objektívne dôvodenie postupu orgánov činných v trestnom konaní. Sťažovateľovi sa nedostalo odpovede na žiadnu časť jeho zásadnej argumentácie, ktorú rozsiahlym spôsobom rozpracoval vo svojej žiadosti o preskúmanie napadnutého uznesenia.

8. Okresná prokuratúra vychádzala pri svojich právnych záveroch z uznesenia okresného riaditeľstva, ktorým bolo trestné stíhanie podľa § 215 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zastavené, keďže skutok nevedie k zvýhodňovaniu iných veriteľov na úkor poškodeného sťažovateľa. Je nepochopiteľné, ako môže prokurátorka konštatovať, že veriteľom žiadna škoda nevznikla, keď minimálne oznamovateľovi vznikla škoda prevyšujúca sumu 235 000 eur a desiatky tisíc eur, ktoré musel vynaložiť na náklady súvisiace s vymáhaním pohľadávky (súdne poplatky a trovy právneho zastúpenia), o úrokoch z omeškania ani nehovoriac.

9. Zmyslom skutkovej podstaty trestného činu zvýhodňovania veriteľa je poskytnúť ochranu veriteľom v čase, ktorý bezprostredne predchádza podaniu návrhu na konkurz. Vtedy totiž hrozí najväčšie riziko finančných únikov zo strany dlžníka.

10. Je zrejmé, že aplikácia príslušných ustanovení § 240 Trestného zákona je popretím ich podstaty a zmyslu. Krajská prokuratúra neprípustným spôsobom a v rozpore so zákonom odobrila postup orgánov činných v trestnom konaní, ktoré ignorovali neuhradenie preukázateľne existujúcej pohľadávky sťažovateľa a súčasne uhrádzanie iných pohľadávok spoločnosti [REDAKOVANÉ] iba z dôvodu, že pohľadávka sťažovateľa nebola evidovaná v účtovníctve spoločnosti.

11. Za zásadný exces považuje tú skutočnosť, že krajská prokuratúra sa žiadnym spôsobom nezaoberala námietkou sťažovateľa, v ktorej opísal protiprávne konanie spočívajúce v tom, že pohľadávka oznamovateľa nebola uhradená ani čiastočne, pričom (i) spoločníkom spoločnosti [REDAKOVANÉ] bol vyplatený podiel zo zisku, (ii) spriazneným osobám boli vrátené pôžičky a (iii) spoločnosť [REDAKOVANÉ] v rokoch 2016 a 2017 uhrádzala aj ďalšie svoje záväzky. V tomto kontexte nemožno považovať znalecký posudok v spojení s výsluchom znalca za komplexný a vierohodný dôkazný prostriedok, pretože absolútne opomína súdom právoplatne judikovanú pohľadávku sťažovateľa, ktorá navyše preukázateľne vznikla už v roku 2013 (okresným súdom bola priznaná 23. októbra 2017 a krajským súdom potvrdená 27. marca 2018).

12. Z tohto pohľadu je daný extrémny rozpor medzi skutkovými zisteniami, resp. vykonanými dôkazmi na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Je tiež diskutabilné, či je možné uvažovať o právnych záveroch orgánov činných v trestnom konaní, keďže tieto prebrali kompletne závery znalca, ktorý miestami hodnotil aj právnu stránku veci.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu označených práv uznesením okresnej prokuratúry:

13. Sťažovateľ namieta porušenie označených práv v bode 1 tiež postupom a uznesením okresnej prokuratúry, ktorým bola zamietnutá jeho sťažnosť proti uzneseniu okresného riaditeľstva. Toto uznesenie žiadal podrobiť prieskumu z pohľadu zákonnosti a vecnej správnosti v zmysle príkazu generálneho prokurátora o postupe prokurátorov pri vybavovaní žiadostí o preskúmanie zákonnosti v predsúdnom trestnom konaní, a to podaním podnetu nadriadenému orgánu – krajskej prokuratúre, ktorá jeho podnetu nevyhovela.

14. Ústavný súd konštatuje, že v tejto časti ústavnej sťažnosti ústavný súd nemá právomoc preskúmať napadnuté uznesenie okresnej prokuratúry, pretože jeho prípadná (ne)zákonnosť bola predmetom prieskumu a konania vedeného na krajskej prokuratúre ako nadriadenej prokuratúre. Právomoc krajskej prokuratúry teda predchádzala právomoci ústavného súdu v predmetnej veci posúdiť opodstatnenosť námietok sťažovateľa v samotnom jej základe (m. m. IV. ÚS 451/2022, IV. ÚS 184/2023), pretože tieto sa v ústavnej sťažnosti iba opakujú.

15. Z uvedeného dôvodu ústavný súd odmietol túto časť ústavnej sťažnosti sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K namietanému porušeniu označených práv upovedením krajskej prokuratúry:

16. Ústavný súd preskúmal upovedomenie krajskej prokuratúry a zistil, že v tejto časti ústavnú sťažnosť sťažovateľa treba považovať za zjavne neopodstatnenú. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri ktorého predbežnom prerokovaní ústavný

súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

17. Ako zo sťažnostnej argumentácie a skutkového stavu veci, ako aj príloh k ústavnej sťažnosti vyplýva, krajská prokuratúra považovala podnet sťažovateľa za žiadosť o preskúmanie zákonnosti postupu a uznesenia prokurátora okresnej prokuratúry. K jeho opakujúcim sa námietkam prokurátor uviedol: „... podľa § 31 ods. 5 zák. č. 401/2015 účinného od 01.01.2016, ktorým sa mení a dopĺňa zák. č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov o zmene a doplnení niektorých zákonov, postupom podľa tohto zákona sa nemožno domáhať preskúmania zákonnosti rozhodnutia vydaného v trestnom konaní ani preskúmania zákonnosti postupu prokurátora v trestnom konaní, vrátane postupu spočívajúceho v preskúmaní postupu policajta v priebehu predprípravného konania podľa Trestného poriadku. Napriek tomu som, v súlade s Prikazom generálneho prokurátora SR por. č.11/2019 z 28.11.2019... a na podklade Vášho podania doručeného Krajskej prokuratúre Košice 22.06.2023 (ktorým žiadate preskúmať zákonnosť postupu a rozhodnutia vyšetrovateľa a prokurátorky), preskúmal na vec sa vzťahujúci spisový materiál - obsah dozorového spisu Okresnej prokuratúry Košice I. sp. zn. 3 Pv 434/18/8802 a vyšetrovací spis Okresného riaditeľstva PZ v Košiciach Odboru kriminálnej polície Košice sp. zn. ORP-80/4-VYS-KE-2023, pričom som nezistil zákonné dôvody na prijatie opatrení. Stotožňujem sa s postupom prokurátorky Okresnej prokuratúry Košice... ktorá uznesením sp. zn. 3 Pv 434/18/8602-61 zo dňa 06.06.2023 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietla Vašu sťažnosť ako poškodeného proti uzneseniu vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva PZ Košice sp. zn. ORP-80/4-VYS-KE-2023... o zastavení trestného stíhania. Mám za to, že prokurátorka okresnej prokuratúry v odôvodnení citovaného uznesenia dostatočne vyčerpávajúcim spôsobom argumentovala na Vami v sťažnosti namietané skutočnosti a stotožňujem sa aj s jej právnymi úvahami, ktorými sa riadila pri hodnotení dostatočne zadováženej dôkaznej situácie. Poukazujem na výstižnú, vecne a právne správnu argumentáciu, ktorú prokurátorka okresnej prokuratúry prezentovala v odôvodnení citovaného uznesenia vo vzťahu k sťažnostným námietkam a ako s takou, s predmetnou argumentáciou prokurátorky okresnej prokuratúry súhlasím, keďže je racionálna, má vnútornú logiku a konzistentnosť. Poukazujem v podrobnostiach aj na samotné odôvodnenie citovaného uznesenia vyšetrovateľa, ktorým podľa § 215 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zastavil trestné stíhanie vo veci prečinu zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 ods. 1 Trestného zákona, čo do uvedenia obsahu a hodnoty vykonaných dôkazov. Vo Vašom podaní (rovnako v sťažnosti) poukazujete iba na to, že vo veci neboli správne vyhodnotenú oznamovateľom uvádzané okolnosti vo vzťahu k trestnému činu marenia zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 Trestného zákona. Konštatujem, že uznesenie vyšetrovateľa o zastavení trestného stíhania bolo vydané na podklade dostatočne získaných dôkazov, ktoré boli zabezpečené a vyhodnotenú v súlade s ustanovením § 2 ods. 10 a 12 Trestného poriadku, čo znamená, že boli vykonané také dôkazy, ktoré viedli k ustáleniu skutkového a právneho stavu veci – nebol zadokumentovaný v trestnom konaní taký dôkaz, ktorým by sa preukázalo, že konaním podozrivého - štatutárneho zástupcu spoločnosti [REDACTED] bolo zistené, že dlžník v predmetnej veci bol trvalej a neprechodnej platobnej neschopnosti pri ktorej mal zlomyseľne selektovať úhrady svojich veriteľov. Naopak je zrejmé, že dlžník svoje pohľadávky, ktoré neboli sporné riadne uhradil čo bolo nepochybne konštatované aj znalcom. Rovnako nekompromisne sa vyjadril znalec aj k namietanému vyplateniu podielov a vráteniu pôžičiek. Doba, po ktorú dlžník nie je schopný uhrádzať svoje splatné záväzky sa posudzuje vždy

s ohľadom na okolnosti konkrétneho prípadu, a to aj vzhľadom na pravidlá riadneho hospodárenia, ako aj na konkrétne hospodárske pomery dlžníka s prihliadnutím aj na to, či dlžník bude mať objektívnu možnosť, aby prípadne svoj stav platobnej neschopnosti v dohľadnej dobe zvrátil. Znalcom boli nepochybne posudzované konkrétne pomery dlžníka, pričom ani po zohľadnení námietok poškodeného, zrealizovaného dopočutím znalca, nezmenil svoje závery, spočívajúce v dobromyseľnosti dlžníka, pri riešení svojej platobnej neschopnosti. Rovnako skutočnosť, že sporná pohľadávka poškodeného bola súdom právoplatne priznaná poškodenému až 27.03.2018 nenasvedčuje argumentácii poškodeného o zavinenom konaní pri splácaní nesporných záväzkov uznaných dlžníkom. Z uvedených dôvodov nebolo možné na základe poškodeným tvrdených okolností preukázať najmä s poukazom na závery znaleckého skúmania naplnenie základných znakov skutkovej podstaty niektorého trestného činu uvedeného v osobitnej časti Trestného zákona. V tejto súvislosti mám za to, že vyhodnotením produkovaných dôkazov v danom prípade ingerencia trestného práva nie je namieste, ale Vaše oprávnenia (oprávnenia oznamovateľov a poškodených), resp. nároky vyplývajúceho z ochrany vlastníckeho práva je zrejmé, že si uplatňujete aj v inom konaní. Podotýkam, že orgány činné v trestnom konaní (vyšetrovateľ a prokurátorka) nemôžu vyvodzovať trestnoprávnu zodpovednosť u konkrétneho subjektu len na základe Vašich názorov, presvedčení a požiadaviek. V tejto súvislosti mám za to, že vyhodnotením produkovaných dôkazov v danom prípade ingerencia trestného práva nie je namieste. Týmto považujem Vašu žiadosť týkajúcu sa preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutí orgánov činných v trestnom konaní v danej trestnej veci za vybavenú.“

18. Nadväzujúc na dosiaľ uvedené, ústavný súd konštatuje, že právne a skutkové závery, na ktorých je upovedomenie krajskej prokuratúry založené, nemožno hodnotiť ako arbitrárne či neodôvodnené. Krajská prokuratúra upovedomením (v spojení s uznesením okresnej prokuratúry a uznesením vyšetrovateľa okresného riaditeľstva zo 14. apríla 2023, ktoré mal ústavný súd všetky k dispozícii) ústavne akceptovateľným spôsobom zdôvodnila, prečo v danom prípade bolo zastavené trestné stíhanie pre prečin zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 ods. 1 Trestného zákona. V danej veci si nemožno zamieňať nárok na ochranu ústavnosti v konaní o ústavnej sťažnosti s nahrádzaním orgánov činných v trestnom konaní pri výkone ich pôsobnosti na úrovni zákona. Sťažovateľ opisom skutkového stavu a celkovým smerovaním ústavnej sťažnosti *de facto* požaduje od ústavného súdu iba prehodnotenie skutkového stavu a zmenu záverov orgánov činných v trestnom konaní v jeho prospech. To však nie je a ani nemôže byť úlohou ústavného súdu.

19. Sťažovateľ podľa § 36 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov ako podávateľ podnetu žiadal o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor alebo ním určený prokurátor v zmysle citovaného príkazu generálneho prokurátora. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že podnet a opakovaný podnet príslušným orgánom prokuratúry vo svojej stabilizovanej judikatúre považuje za účinné právne prostriedky nápravy v zmysle § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. IV. ÚS 158/03, III. ÚS 854/2016, I. ÚS 227/2019, II. ÚS 413/2022) a do tohto procesu ústavný súd v zásade priamo nevstupuje, iba ak by postup bol svojvoľný a arbitrárny, čo však evidentne, ako sa preukázalo, nie je prípad sťažovateľa.

20. Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd opätovne zdôrazňuje, že tento článok dohovoru sa týka iba rozhodnutí súdov rozhodujúcich o právach občianskej povahy alebo o opodstatnenosti trestného obvinenia osoby, ktorá je účastníkom konania

pred súdom. Prokuratúra nemá postavenie súdneho orgánu a jej akékoľvek rozhodnutie nie je súdnym rozhodnutím v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru. Nevzťahujú sa naň preto striktne ani požiadavky vyplývajúce z práva na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré vyvodila judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva z práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Článok 6 ods. 1 dohovoru zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. Právo na spravodlivé prerokovanie veci zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu (III. ÚS 199/08). Tento článok dohovoru nie je preto na napadnuté konanie prokuratúry aplikovateľný. Ústavná sťažnosť je teda v tejto časti nezlučiteľná *ratione materiae* s čl. 6 ods. 1 dohovoru.

21. Obdobne tiež nebola zistená ani žiadna príčinná súvislosť medzi napadnutým upovedomením krajskej prokuratúry a obsahom označeného základného práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

22. Právo na začatie trestného konania proti označenej osobe na základe podaného trestného oznámenia nepatrí medzi základné práva a slobody podľa druhej hlavy ústavy a ani ho nemožno odvodiť z niektorého zo základných práv alebo slobôd (II. ÚS 42/00). Ústavný súd tiež vyslovil, že «Súčasťou práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy... nie je ani oprávnenie „každého“, aby na základe jeho návrhu (podnetu) bol orgán prokuratúry povinný podať obžalobu proti označeným osobám. Takéto základné právo „každého“ nie je upravené ani v ústave, ani v Trestnom poriadku, prípadne v zákone o prokuratúre» (I. ÚS 64/96, II. ÚS 42/00). Ani s čl. 6 dohovoru (pokiaľ je jeho aplikovateľnosť založená na „trestnom obvinení“ inej osoby) poškodenému nevyplýva v trestnom konaní právo na začatie a vedenie trestného stíhania proti niekomu (pozri rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vec Helmer v. Švédsko z 29. 10. 1991, § 29; vec Perez v. France z 12. 2. 2004, bod 70). Ústavný súd tak zotrváva na doktríne, podľa ktorej trestné konanie predstavuje vzťah medzi páchatelom a štátom. Na druhej strane si je ústavný súd vedomý pozitívnej povinnosti štátu zabezpečiť ochranu základných práv dotknutých subjektov, a to prostredníctvom efektívneho trestného konania, resp. že v určitých situáciách možno hovoriť o účinnej ochrane (poškodených obetí trestnej činnosti) len prostredníctvom trestného práva. V tomto kontexte ústavný súd pripomína, že požiadavka efektívneho trestného konania predstavuje len procesnú povinnosť tzv. náležitej starostlivosti, nie však povinnosť vo vzťahu k výsledku trestného konania.

23. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2023

Ľuboš Szigeti
predseda senátu